

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครู ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาในวิทยาลัยครู และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครู

การศึกษาเรื่องสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครูที่จะเป็นแนวทางแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะนำมาพิจารณาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครูให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา จากวิทยาลัยครู 12 แห่ง โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแยกประเภท (Stratified Random Sampling) และสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้วิทยาลัยครูจันทระเกษม วิทยาลัยครูชนบุรี วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ วิทยาลัยครูจันทบุรี วิทยาลัยครูเชียงใหม่ วิทยาลัยครูนครสวรรค์ วิทยาลัยครูอุบลราชธานี วิทยาลัยครูนครปฐม วิทยาลัยครูกาญจนบุรี วิทยาลัยครูสงขลา และวิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี และได้ผู้บริหารงานวิชาการ รวม 120 คน อาจารย์ผู้สอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในระดับปริญญาตรี รวม 120 คน นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่สอง รวม 250 คน รวมกลุ่มตัวอย่างประชากร 490 คน แจกแบบสอบถามไป 490 ฉบับ ได้รับคืนมา 482 ฉบับ เป็นแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ 13 ฉบับ คงเหลือใช้ในการวิจัย 469 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.71

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมี 3 ชุด คือ สำหรับผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา แบบสอบถามทั้ง 3 ชุด แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบตรวจคำตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครู ในด้านจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไป ลักษณะเนื้อหาของวิชาพื้นฐานทั่วไป การจัดปัจจัยในการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไป ลักษณะของการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไป และปัญหาในการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไป เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถาม 2 วิธีคือ จัดส่งทางไปรษณีย์ส่วนหนึ่ง และไปแจกและเก็บรวบรวมด้วยตนเองอีกส่วนหนึ่ง แบบสอบถามที่รวบรวมได้นำมาตรวจและวิเคราะห์โดยหาค่าสถิติดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ
2. สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครู วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการจัดอันดับความสำคัญ
3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา วิเคราะห์โดยหาค่า ANOVA และ Scheffe's Method

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ของศูนย์คอมพิวเตอร์ วิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัย แล้วเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตาราง แผนภูมิ และการบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาในวิทยาลัยครูทั้ง 12 แห่ง ผู้วิจัยได้สรุปเป็น 3 ตอนคือ

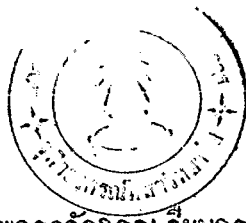
- ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 วิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปจากค่าเฉลี่ยของ
ความคิดเห็นของ ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาในวิทยาลัยครู
- ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อ
สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครู

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้บริหารที่ตอบแบบสอบถามรวม 115 คน เป็นผู้บริหารชาย 72 คน ผู้บริหารหญิง 43 คน ผู้บริหารส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 - 35 ปี รองลงไปมีอายุระหว่าง 36 - 40 ปี คุณวุฒิของผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นปริญญาโท รองลงไปเป็นปริญญาตรี จำแนกตามตำแหน่งทางบริหาร เป็นหัวหน้าภาควิชา 24 คน หัวหน้าคณะวิชา 21 คน และรองอธิการฝ่ายวิชาการ 10 คน ผู้บริหารทุกคนต้องทำหน้าที่สอนและส่วนใหญ่สอนในกลุ่มวิชาเฉพาะ (เอก - โท) รองลงไปสอนในกลุ่มวิชาพื้นฐานทั่วไป

อาจารย์ที่ตอบแบบสอบถาม รวม 116 คน เป็นอาจารย์ชาย 61 คน อาจารย์หญิง 55 คน อาจารย์ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 - 35 ปี รองลงไปมีอายุระหว่าง 36 - 40 ปี คุณวุฒิของอาจารย์ส่วนใหญ่เป็นปริญญาตรี รองลงไปเป็นปริญญาโท อาจารย์ส่วนใหญ่สอนวิชาพื้นฐานทั่วไปมาแล้ว 4 ปี ขึ้นไป รองลงไปสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปมาแล้ว 1 - 3 ปี อาจารย์ส่วนใหญ่สอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ รองลงไปสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในกลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย

นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม รวม 238 คน เป็นนักศึกษายชาย 115 คน นักศึกษาหญิง 123 คน นักศึกษาส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21 - 25 ปี รองลงไปมีอายุระหว่าง 26 - 30 ปี คุณวุฒิเดิมของนักศึกษาเป็น ป.กศ. ชั้นสูง 183 คน และ พ.น. 55 คน

ตอนที่ 2 วิเคราะห์สถานภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปจากค่าเฉลี่ย
ของความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาในวิทยาลัยครู

1. จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครู

ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีความเห็นตรงกันว่า จุดมุ่งหมายของการ
เรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครูอันดับแรกเพื่อให้ผู้เรียนมีความคิดและสติปัญญาที่กว้าง
ขวางขึ้น ($\bar{x}_1 = 3.80$, $\bar{x}_2 = 3.98$, $\bar{x}_3 = 3.71$) รองลงไปเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการ
ดำรงชีวิตประจำวัน ($\bar{x}_1 = 3.73$, $\bar{x}_2 = 3.92$, $\bar{x}_3 = 3.64$)

เมื่อพิจารณาโดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ย จุดมุ่งหมายสองอันดับนี้อยู่ในระดับมาก
ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีความคิดเห็นตรงกันว่า รายข้อที่เป็นจุดมุ่งหมายของการเรียน
การสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครูอยู่ในระดับมากและปานกลางเท่านี้

2. ลักษณะเนื้อหาวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครู

ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ให้อันดับความสำคัญของลักษณะเนื้อหาวิชา
พื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครูแตกต่างกันคือ ผู้บริหารเห็นว่าลักษณะเนื้อหาวิชาพื้นฐานทั่วไปที่สำคัญ
เป็นอันดับแรกนั้นเป็นความรู้ที่กว้าง ๆ ของสาขาวิชานั้น ($\bar{x}_1 = 3.79$) ซึ่งอาจารย์เห็นว่าสำคัญ
เป็นอันดับที่สอง ($\bar{x}_2 = 3.90$) และนักศึกษาเห็นว่าสำคัญเป็นอันดับที่สาม ($\bar{x}_3 = 3.50$)
ส่วนลักษณะเนื้อหาวิชาพื้นฐานทั่วไปที่อาจารย์และนักศึกษาเห็นว่าสำคัญเป็นอันดับแรกคือ เป็นเนื้อหา
เบื้องต้นของสาขาวิชานั้น ($\bar{x}_2 = 3.93$, $\bar{x}_3 = 3.74$) ซึ่งผู้บริหารเห็นว่าสำคัญเป็นอันดับ
ที่สอง ($\bar{x}_1 = 3.78$)

เมื่อพิจารณาโดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ย ลักษณะเนื้อหาสองอันดับแรกนี้อยู่ในระดับมาก
ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีความคิดเห็นตรงกันว่า รายข้อที่เป็นลักษณะเนื้อหาของวิชาพื้นฐาน
ทั่วไปในวิทยาลัยครูอยู่ในระดับมากและปานกลางเท่านี้

3. การจัดปัจจัยในการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครู

ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีความเห็นตรงกันว่า การจัดปัจจัยในการเรียน การสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครูที่สำคัญเป็นอันดับแรกคือ วิทยาลัยจัดบริการความสะดวก ในการใช้ห้องสมุด ($\bar{x}_1 = 3.43$, $\bar{x}_2 = 3.49$, $\bar{x}_3 = 3.27$) รองลงไปคือ การเปิด สอนรายวิชาพื้นฐานทั่วไปคำนึงถึงความพร้อมของผู้สอน ($\bar{x}_1 = 3.32$, $\bar{x}_2 = 3.35$, $\bar{x}_3 = 3.23$)

เมื่อพิจารณาโดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ย การจัดปัจจัยในการเรียนการสอนสองอัน ดับแรกนี้อยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีความเห็นตรงกันว่า รายข้อที่ เป็นลักษณะการจัดปัจจัยในการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยเกือบทุกข้ออยู่ในระดับปาน กลาง ยกเว้นข้อที่วิทยาลัยมีงบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป ซึ่ง ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาเห็นว่าอยู่ในระดับน้อย

4. ลักษณะของการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครู

ผู้บริหารและอาจารย์มีความเห็นตรงกันว่า ลักษณะของการเรียนการสอนวิชา พื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครูที่สำคัญเป็นอันดับแรกคือ ในขณะที่สอนผู้สอนมีความตั้งใจในการสอนวิชาพื้น ฐานทั่วไป ($\bar{x}_1 = 3.93$, $\bar{x}_2 = 3.97$) ซึ่งนักศึกษาเห็นว่าสำคัญเป็นอันดับที่สอง ($\bar{x}_3 = 3.52$) และผู้สอนใช้การบรรยายสำคัญเป็นอันดับแรก ($\bar{x}_3 = 3.95$) ส่วนผู้บริหารและอาจารย์ เห็นว่า ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นหรือซักถามเป็นลักษณะการเรียนการสอน วิชาพื้นฐานทั่วไปที่สำคัญเป็นอันดับที่สอง ($\bar{x}_1 = 3.66$, $\bar{x}_2 = 3.93$)

เมื่อพิจารณาจากเกณฑ์ค่าเฉลี่ยพบว่า ลักษณะของการเรียนการสอนวิชาพื้นฐาน ทั่วไปทั้งสองอันนี้อยู่ในระดับมาก ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีความเห็นตรงกันว่า ราย ข้อที่เป็นลักษณะของการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครู อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น

5. ปัญหาของการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครู

ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีความเห็นตรงกันว่า ปัญหาของการเรียน การสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครูที่สำคัญเป็นอันดับแรกคือ ผู้เรียนขาดทักษะในการค้นคว้า

หาคความรู้ ($\bar{x}_1 = 3.81$; $\bar{x}_2 = 3.66$, $\bar{x}_3 = 3.54$) ส่วนปัญหาที่สำคัญรองลงไปนั้น ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกันคือ ผู้บริหารเห็นว่า ผู้เรียนไม่เห็น ความสำคัญของวิชาพื้นฐานทั่วไป ($\bar{x}_1 = 3.60$) อาจารย์เห็นว่าผู้เรียนมีพื้นฐาน ความรู้แตกต่างกัน ($\bar{x}_2 = 3.50$) และนักศึกษาเห็นว่าเนื้อหาวิชามากเกินไป ($\bar{x}_3 = 3.47$) เป็นปัญหาที่ สำคัญเป็นอันดับที่สอง

เมื่อพิจารณาจากเกณฑ์ค่าเฉลี่ยพบว่า ปัญหาของการเรียนการสอนวิชาพื้นฐาน ทั่วไปที่สำคัญเป็นอันดับแรกคือ ผู้เรียนขาดทักษะในการค้นคว้าหาความรู้ นั้น ทั้งผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีความเห็นตรงกันว่า เป็นปัญหามาก ส่วนปัญหาที่สำคัญเป็นอันดับที่สอง ผู้บริหาร เห็น ว่าผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญของวิชาพื้นฐานทั่วไปเป็นปัญหามาก อาจารย์เห็นว่าผู้เรียนมีพื้นฐาน ความรู้แตกต่างกันเป็นปัญหามาก ส่วนนักศึกษานั้นเห็นว่า ปัญหาอันดับที่สองคือ เนื้อหาวิชามาก เกินไปเป็นปัญหาน้อย สำหรับรายชื่อปัญหาการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครู ผู้ บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีความเห็นว่า มีตั้งแต่เป็นปัญหามาก เป็นปัญหาน้อย และเป็นปัญหา น้อยที่สุด ส่วนข้อที่ไม่เป็นปัญหานั้นไม่มี

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มี ต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครู

1. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ในค่านจุกมุ่งหมาย ของการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครู

จากผลการวิจัยพบว่า ในค่านจุกมุ่งหมายของการเรียนการสอนวิชาพื้นฐาน ทั่วไปในวิทยาลัยครู ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ในค่าน ลักษณะเนื้อหาของวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครู

จากผลการวิจัยพบว่า ในด้านลักษณะเนื้อหาของวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครู ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่เพื่อดูความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นแล้วพบว่า อาจารย์กับ นักศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารกับอาจารย์ และผู้บริหารกับนักศึกษา ไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาในด้านการจัด บัณฑิตในการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครู

จากผลการวิจัยพบว่า ในด้านการจัดบัณฑิตในการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไป ในวิทยาลัยครู ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ในด้านลักษณะ ของการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครู

จากผลการวิจัยพบว่า ในด้านลักษณะของการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไป ในวิทยาลัยครู ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่เพื่อดูความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นแล้ว พบว่า ผู้บริหารกับนักศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ อาจารย์กับนักศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนผู้บริหาร กับอาจารย์มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

5. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ในด้านปัญหา การเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครู

จากผลการวิจัยพบว่า ในด้านปัญหาการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปใน วิทยาลัยครู ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา เกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครูพบว่า มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ทั้ง 5 ด้าน ซึ่งจะเสนอการอภิปรายผลเรียงตามลำดับดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครู

จากผลการวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครูพบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีความเห็นตรงกันว่า จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครูอันดับแรกคือ ให้ผู้เรียนมีความคิดและสติปัญญากว้างขวางขึ้น อันดับรองลงไปคือ ให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตประจำวัน ให้รู้จักปรับตัวได้ดีในสังคมและให้เข้าใจถึงหลักการที่สำคัญของวิชานี้ สำหรับจุดมุ่งหมายอันดับแรกนั้น ตรงกับผลการวิจัยของ ไททฤษฎ์ สีนลาร์จน์¹ และ เรณู ผลสวัสดิ์² ที่พบว่า จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในสถาบันอุดมศึกษาไทย และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในปัจจุบัน อันดับแรกก็เพื่อให้ นักศึกษามีความคิดและสติปัญญากว้างขวางขึ้น เช่นเดียวกัน นอกจากนี้จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปทั้งสามอันดับนี้ยังสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปที่ระบุไว้ในหลักสูตรการฝึกหัดครูของสภาการศึกษาครู พุทธศักราช 2519 ว่า "เพื่อความเจริญงอกงามในค่านิยมคุณธรรม จริยธรรม และคุณธรรม เพื่อความมีประสิทธิภาพในการดำรงชีวิตตามระบอบประชาธิปไตยและเพื่อความรอบรู้ในศิลปวิทยาการทั่วไปที่จะส่งเสริมให้มีคุณภาพกับ

¹ ไททฤษฎ์ สีนลาร์จน์, "รายงานขั้นต้นของการวิจัย เรื่องสถานภาพและปัญหาของวิชาพื้นฐานทั่วไป," หน้า 9.

² เรณู ผลสวัสดิ์, "พัฒนาการของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์," หน้า 165.

การปรับตัวที่เหมาะสม..."¹ การที่ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ต่างก็มีความเห็นที่สอดคล้องกับตัวหลักสูตรที่กำหนดไว้ อาจจะเป็นสิ่งที่แสดงได้ว่า การนำหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปไปใช้นั้นประสบความสำเร็จตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่วางไว้

แต่มีข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งคือ การที่นักศึกษาให้การประเมินค่าจุดมุ่งหมายที่ให้ผู้เรียนมีความคิดเห็นอย่างเสรี ต่ำกว่าจุดมุ่งหมายข้ออื่น ๆ ทั้งที่การให้ผู้เรียนมีความคิดเห็นอย่างเสรีนั้น เป็นคุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของการศึกษาวิชาพื้นฐานทั่วไป ดังคำกล่าวของ เฮนเคอตัน (Algo D. Henderson) ที่ว่า การศึกษาวิชาพื้นฐานทั่วไปเป็นการศึกษาที่มีแนวทางผลิตคนให้มีความคิดกว้างและเสรี² การที่นักศึกษาให้การประเมินค่าเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะในการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครูตามที่เป็นอย่างจริง นักศึกษาไม่ค่อยได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเสรี เพราะอาจารย์ผู้สอนทำหน้าที่ผูกขาดความคิดทั้งหมดไว้แต่เพียงผู้เดียว นักศึกษามีหน้าที่แต่เพียงรับฟังและปฏิบัติตามเท่านั้น อันเป็นลักษณะของการเรียนการสอนที่เกือบจะมีอยู่ทั่วไปในสถาบันการศึกษาของไทย

2. ลักษณะเนื้อหาของวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครู

สำหรับลักษณะเนื้อหาของวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครูนั้น ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาให้อันดับความสำคัญแตกต่างกัน แต่ถาพิจารณาจากเกณฑ์ค่าเฉลี่ยก็พบว่า อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน จึงพอสรุปได้ว่า ลักษณะเนื้อหาของวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครู เป็นความรู้

¹ สภาการฝึกหัดครู, หลักสูตรการฝึกหัดครูของสภาการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2519,

หน้า 11.

² Algo D. Henderson, อ้างใน บุญล้อม มน โนนัย, "การศึกษาทั่วไปจากประสบการณ์," เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการเรื่อง วิชาพื้นฐานทั่วไป ณ ศูนย์สารนิเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2 - 4 สิงหาคม 2522, หน้า 4. (อัครสาเนา)

กว้าง ๆ ของสาขาวิชานั้น เป็นเนื้อหาเบื้องต้นของสาขาวิชานั้น เป็นหลักและทฤษฎีของสาขาวิชานั้น และมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวัน ตามลำดับ ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ เรณู ผลสวัสดิ์¹ ที่พบว่า ลักษณะเนื้อหาวิชาพื้นฐานทั่วไปในสภาพจริงของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นความรู้กว้าง ๆ ในสาขาวิชานั้น และเป็นเนื้อหาเบื้องต้นของสาขาวิชานั้น¹ เช่นเดียวกัน

ประเด็นที่น่าสนใจคือ จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาพบว่า อาจารย์กับนักศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาจากเกณฑ์ค่าเฉลี่ยพบว่า อาจารย์ประเมินลักษณะเนื้อหาแต่ละข้อค่อนข้างสูง ส่วนนักศึกษานั้นประเมินค่อนข้างต่ำ ซึ่งอาจจะเป็นเพราะนักศึกษาเกิดความไม่แน่ใจว่าลักษณะเนื้อหาวิชาที่ตนเรียนมาแล้วนั้นควรจัดอยู่ในลักษณะใดบ้าง ลักษณะเนื้อหาวิชาพื้นฐานทั่วไปที่นักศึกษามีความเห็นแตกต่างจากอาจารย์อย่างชัดเจนคือ นักศึกษามีความเห็นว่ามีลักษณะเนื้อหาวิชาพื้นฐานทั่วไปที่เป็นหลักและทฤษฎีของสาขาวิชานั้นมากเป็นอันดับที่สอง แต่อาจารย์เห็นว่ามีมากเป็นอันดับที่ห้า และในขณะที่อาจารย์เห็นว่ามีความเหมาะสมเนื้อหาที่มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวันมาก นักศึกษากลับมองเห็นว่า มีลักษณะเนื้อหาที่มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวันน้อย ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะเนื่องมาจากการบริหารหลักสูตรในวิทยาลัยครูที่ภาควิชาเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องของการจัดการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปและจัดอาจารย์เข้าสอน ซึ่งอาจารย์ผู้สอนวิชาพื้นฐานทั่วไปที่แต่ละภาคจัดส่งไปสอนนั้นก็มักจะเป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาเฉพาะ (เอก - โท) เป็นส่วนใหญ่ มุญล้อม มะโนทัย ได้กล่าวถึงลักษณะเช่นนี้ว่า ถึงแม้ว่าอาจารย์ผู้สอนที่แต่ละภาควิชาส่งออกไปสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปจะมีความเข้าใจในปรัชญาและความมุ่งหมายของวิชาพื้นฐานทั่วไปดีเพียงใดก็ตาม แต่แนวการสอนนั้นก็มักจะเน้นหนักไปทางวิชาชีพหรือวิชาเฉพาะที่ตนถนัด และการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไป

¹ เรณู ผลสวัสดิ์, "พัฒนาการของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์," หน้า 176.

ก็มีแนวโน้มที่จะลดลงในเนื้อหาวิชาเสมอ¹ นอกจากนี้ ลีวาย (Arthur Levine,) ยังได้กล่าวไว้ว่า การที่อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ได้รับการฝึกหัดหรือไม่มีประสบการณ์ในเรื่องการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปมาโดยตรง ทำให้การเรียนการสอนเน้นหนักไปทางวิชาเฉพาะ และในที่สุดวิชาพื้นฐานทั่วไปก็ถูกเปลี่ยนไปเป็นพื้นฐานของวิชาเอก² ดังนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่จึงได้มีความคิดเห็น ว่าลักษณะเนื้อหาวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครุศึกษาก็คงจะเป็นหลักและทฤษฎีของสาขาวิชานั้น ทั้ง ๆ ที่อาจารย์ผู้สอนเข้าใจว่าตนเองสอนเนื้อหาที่มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวันแก่ผู้เรียน

สิ่งที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือ การที่ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีความเห็น ว่าลักษณะเนื้อหาวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครุศึกษามีลักษณะที่มีความสัมพันธ์กับสาขาวิชาอื่น ๆ น้อย เป็นอันกำสุดท้าย ซึ่งก็คงเป็นผลเนื่องมาจากการที่อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางและต้องถูกให้มาสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปดังที่กล่าวมาแล้ว การเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปจึงถูกเน้นไปในสาขาใดสาขาหนึ่ง ตามที่ผู้สอนมีความถนัด จึงทำให้ขาดความสัมพันธ์กับสาขาวิชาอื่น ๆ หรือมีความสัมพันธ์กับสาขาวิชาอื่น ๆ น้อยลง ซึ่งเป็นการขัดกับหลักการของวิชาพื้นฐานทั่วไป เพราะพื้นฐานสำคัญของการจัดวิชาพื้นฐานทั่วไปนั้น เนื่องมาจากการที่ผู้เรียนในแขนงวิชาชีพจำกัดตัวเองอยู่แต่ในวิชาชีพของตน ทำให้ขาดแนวคิดและความรู้ในสาขาอื่น ๆ³ นอกจากนี้ บุญล้อม มะโนทัย ยังได้กล่าวไว้ว่า สถาบันอุดมศึกษาของไทยที่แล้มาแล้ว ผลิตภัณฑ์ให้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา และไม่มุ่งให้บัณฑิตเข้าใจความสัมพันธ์ของวิชาสาขาของตน

¹ บุญล้อม มะโนทัย, "ทัศนวิสัยทางการศึกษาทั่วไป," เอกสารประกอบการสัมมนา การปรับปรุงหลักสูตรพื้นฐานทั่วไปของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ณ หาดผาแดง ชลบุรี, 10-12 มกราคม 2524 , หน้า 6. (อัคราเนา)

² Arthur Levine, "General Education," p. 22.

³ Paatoon Sinlarat, "General Education : Development a Program for Thai Universities," p. 43.

กับความรู้สาขาอื่น ๆ หากวิชาพื้นฐานทั่วไปไม่ช่วยเสริมสิ่งที่ขาดไปในนี้แก่ผู้เรียน มีวแต่เลือกเรียน ความรู้เบื้องต้นของสาขาอื่นเพียงบางวิชา ก็เท่ากับให้เรียนความรู้เบ็ดเตล็ดปลีกย่อยเสมือนความรู้ทั่วไป แต่ไม่เข้าใจว่าความรู้ต่าง ๆ นั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างไรในชีวิตจริง¹ ดังนั้นการเรียน การสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปที่ลักษณะเนื้อหาวิชามีความสัมพันธ์กับสาขาวิชาอื่นน้อย จึงควรจะได้มีการ ปรับปรุงแก้ไข

3. การจัดปัจจัยในการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครู

จากผลการวิเคราะห์การจัดปัจจัยในการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครู พบว่า วิทยาลัยมีงบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปน้อย ซึ่งตรงกับ ผลการวิจัยของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู ที่ทำการวิเคราะห์และการประเมินผลหลักสูตรการฝึกหัดครู 2519 ของสภาการฝึกหัดครู พบว่า ในคํานการบริหารนี้มีปัญหาในเรื่องงบประมาณจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์และเชิญวิทยากร ตลอดจนขาดงบประมาณในการใช้จ่ายที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ² สำหรับการจัดการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปให้ประสบผลสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลาย ประการ สิ่งที่สำคัญประการหนึ่งคือการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ไพฑูรย์ สิทธารัตน์ ไค้กล่าว ถึงเรื่องกิจกรรมเสริมหลักสูตรว่ามีบทบาทสำคัญที่จะช่วยให้บรรลุจุดหมายของวิชาพื้นฐานทั่วไป เพราะกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยสร้างทัศนคติ ความสามารถและค่านิยมที่มีค่าต่อผู้เรียน กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การฟังดนตรี การจัดนิทรรศการ และการแสดงละคร เป็นต้น จะช่วยให้บรรลุ

¹บุญล้อม มโนทัย, "ทัศนวิสัยทางการศึกษาทั่วไป," หน้า 4.

²หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, รายงานการวิเคราะห์และประเมินผล
หลักสูตรการฝึกหัดครู 2519 ของ สภาการฝึกหัดครู (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
จักรเพชรการพิมพ์, ม.ป.ท.), หน้า 260.

จุดมุ่งหมายของวิชาพื้นฐานทั่วไปได้¹ ดังนั้นเรื่องของงบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการพิจารณาให้ได้รับอย่างเพียงพอที่จะใช้ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

ส่วนการจัดปัจจัยในการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครูท่านอื่น ๆ นั้น ทั้งผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ต่างก็มีความเห็นว่า มีอยู่ในระดับปานกลางทั้งสิ้น ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะทางวิทยาลัย ตลอดจนผู้บริหารระดับสูงไม่เห็นความสำคัญของวิชาพื้นฐานทั่วไป มักจะให้ความสำคัญแก่วิชาเฉพาะ (เอก - โท) เสียมากกว่า แม้แต่อาจารย์และนักศึกษารุ่นใหญ่ก็มักจะมองเห็นความสำคัญของวิชาเฉพาะมากกว่าวิชาพื้นฐานทั่วไปเช่นกัน ดังที่ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู ได้ทำการวิเคราะห์และประเมินผลหลักสูตรการฝึกหัดครู 2519 ของสภาการฝึกหัดครู พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นอาจารย์จากวิทยาลัยครู 15 แห่ง มีความเห็นว่าการเพิ่มรายวิชาเฉพาะให้มากขึ้น โดยเฉพาะในระดับปริญญาตรีให้เรียนวิชาเอกแทนวิชาเลือก และควรตัดรายวิชาในกลุ่มวิชาพื้นฐานทั่วไปที่ไม่จำเป็นลง² การที่วิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครูไม่ได้ถูกมองอย่างเห็นความสำคัญเท่าที่ควรนี้ ทำให้การจัดปัจจัยในการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครูถูกละเลยไป

4. ลักษณะของการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครู

สำหรับลักษณะของการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครู นักศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกับอาจารย์และผู้บริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การที่นักศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกับอาจารย์และผู้บริหารอย่างชัดเจนนั้น อาจจะเป็นเพราะรายชื่อลักษณะของการเรียน

¹ Paitoon Sinlarat, "General Education : Developing a Program for Thai Universities," p. 50.

² หน่วยศึกษานิเทศก์, กรมการฝึกหัดครู, รายงานการวิเคราะห์และการประเมินผลหลักสูตรการฝึกหัดครู 2519 ของสภาการฝึกหัดครู, หน้า 35.

การสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปที่นำมาถามมีความเกี่ยวข้องกับอาจารย์ผู้สอนโดยตรง อาจารย์และผู้บริหารจึงมีทัศนคติในการประเมินแตกต่างไปจากนักศึกษา ดังที่ อาจารย์และผู้บริหารมีความเห็นว่าในขณะที่สอนผู้สอนมีความมั่นใจในการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปมากเป็นอันดับหนึ่ง แต่นักศึกษาเห็นว่าผู้สอนใช้การบรรยายมากเป็นอันดับหนึ่ง เป็นต้น ประเด็นที่สำคัญคือ การที่นักศึกษามีความเห็นว่าคุณสอนใช้การบรรยายมากในการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไป และผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นหรือซักถามในระดับปานกลาง ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ ที่พบว่า นักศึกษามีความเห็นว่าคุณสอนใช้การบรรยายเป็นส่วนที่ใหญ่ในการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไป¹ สำหรับวิธีการสอนแบบบรรยายนี้ บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ได้กล่าวไว้ว่า ในการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปที่มีผู้เรียนเป็นจำนวนมาก วิธีสอนแบบบรรยายจะเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนไม่กี่คนที่ตั้งใจเรียนอย่างแท้จริง ควรสอนให้อ่านหนังสือแล้วเข้ากลุ่มอภิปราย และให้ทุกคนเขียนรายงานอย่างย่อ ๆ ประมาณครึ่งหน้าหรือหนึ่งหน้า แล้วให้คะแนนจากรายงานนี้ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ ได้กล่าวไว้ว่า วิธีการสอนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอันจะนำไปสู่ความสำเร็จของวิชาพื้นฐานทั่วไป อาจารย์ผู้สอนอาจใช้วิธีการสอนแบบอื่น ๆ ที่นอกเหนือไปจากการบรรยาย เช่น การอภิปราย การประชุมปรึกษาหารือ หรือการแก้ปัญหาที่โต้³ การที่ผู้สอนใช้การบรรยายมากกว่าวิธีสอนแบบอื่น ๆ นั้น อาจจะเป็นเนื่องมาจากมีข้อจำกัดบางประการ เช่น เนื้อหา

¹ไพฑูรย์ สินลารัตน์, "รายงานขั้นต้นของการวิจัยเรื่อง สถานภาพและปัญหาของวิชาพื้นฐานทั่วไป," หน้า 20.

²ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, "หลักสูตรพื้นฐาน," เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ เรื่อง วิชาพื้นฐานทั่วไป ณ ศูนย์สารนิเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2-4 สิงหาคม 2522 , หน้า 1.

³Paitoon Sinlarat, "General Education : Developing a Program for Thai Universities," p. 49.

วิชามากเกินไป หรือขาดแคลนวัสดุทัศนูปกรณ์ที่จะใช้ประกอบการสอนแบบต่าง ๆ หรืออาจารย์ผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจในค่านิยมเทคนิควิธีการสอนก็เป็นได้ จึงควรที่บุคคลผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปจะได้หาทางแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมต่อไป

5. ปัญหาการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครู

จากผลการวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครู พบว่าผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีความคิดเห็นตรงกันว่า ผู้เรียนขาดทักษะในการค้นคว้าหาความรู้ เป็นปัญหามากอันดับแรก การที่นักศึกษาในระดับปริญญาตรียอมรับว่ามีปัญหาของการเรียนการสอนอันดับแรกคือ ผู้เรียนขาดทักษะในการค้นคว้าหาความรู้ อาจจะเป็นเนื่องมาจากการเรียนการสอนในระดับแรก ๆ นั้น มิได้มีการฝึกฝนให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง คงมีแต่อาจารย์ผู้สอนเพียงฝ่ายเดียวที่นำความรู้มาป้อนให้แก่ผู้เรียน และวิธีการสอนที่นิยมใช้มากก็คือการบรรยาย ซึ่งเป็นวิธีสอนที่ไม่ช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มขึ้นเลย จากลักษณะของการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครูที่นักศึกษามีความเห็น ว่า ผู้สอนใช้การบรรยายมาก และปัญหาของการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครู คือการที่ผู้เรียนขาดทักษะในการค้นคว้าหาความรู้ นั้น จึงเป็นเรื่องที่สอดคล้องกัน ซึ่งอาจารย์ผู้สอนวิชาพื้นฐานทั่วไปและผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปควรจะได้ตระหนักในเรื่องนี้ แล้วควรพยายามหาทางแก้ไข

ปัญหาการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครูที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การที่ผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญของวิชาพื้นฐานทั่วไป ซึ่งเป็นปัญหาสากล แม้แต่มหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาก็ยังประสบกับปัญหานี้ ลีวาย (Arthur Levine) ได้กล่าววิจารณ์วิชาพื้นฐานทั่วไปไว้ว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความไม่พอใจในวิชาพื้นฐานทั่วไปที่พวกเขาถูกกำหนดให้เรียน แต่พวกเขาก็จำเป็นต้องเรียน¹ การที่ผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญของวิชาพื้นฐานทั่วไปนั้น อาจจะ

¹ Arthur Levine, "General Education," p. 23.

เป็นเพราะไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องเรียน และไม่เห็นประโยชน์ที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะผู้เรียนที่ต้องไปเรียนวิชาพื้นฐานทั่วไปที่ต่างจากสาขาวิชาเอกของตน ทำให้เกิดความไม่เข้าใจในเนื้อหาและเกิดความเบื่อหน่ายขึ้น ทั้งนี้เพราะผู้เรียนยังไม่เข้าใจว่าความรู้ทั้งหมดนั้นเป็นความรู้หนึ่งอันเดียวกันที่ก่อให้เกิดปัญญา¹ จึงเป็นเรื่องที่ทางวิทยาลัยครูควรจะหาทางสร้างความคึกคักให้นักศึกษารวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องได้มองเห็นความสำคัญของวิชาพื้นฐานทั่วไปไม่น้อยไปกว่าวิชาเฉพาะ วิทยาลัยครูควรสร้างโปรแกรมวิชาพื้นฐานทั่วไปให้บรรจุเป้าหมายด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่มีใช้แค่เพียงการเรียนการสอนเท่านั้น

โดยสรุปจะเห็นได้ว่า สภาพการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครู ในด้านลักษณะของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปอันประกอบด้วยจุดมุ่งหมายของวิชาพื้นฐานทั่วไป วัตถุประสงค์ เนื้อหาของวิชาพื้นฐานทั่วไป และค่านิยมของการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไป ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา จงประเมินค่าอยู่ในระดับมากและปานกลางเป็นส่วนใหญ่ ส่วนในด้านการจัดปัจจัยในการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปนั้น ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา เห็นว่ามีอยู่ในระดับปานกลางและน้อย ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรได้รับการปรับปรุงให้มากยิ่งขึ้น ด้านสุดท้ายคือปัญหาในการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไป ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา เห็นว่าปัญหาส่วนใหญ่เป็นปัญหาน้อย

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากปัจจุบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของไทยมีเกณฑ์กำหนดให้วิชาพื้นฐานทั่วไปเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ จึงได้พยายามหาวิธีที่จะจัดการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปให้บรรลุตามปรัชญาและจุดมุ่งหมายของวิชาพื้นฐานทั่วไปให้มากที่สุด ทั้งนี้

¹ บุญล้อม มโนทัย, "ทัศนวิสัยทางการศึกษาทั่วไป," หน้า 7.

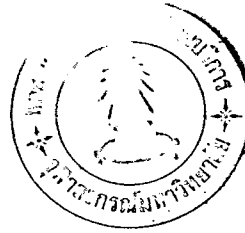
ในการวิจัยเรื่องสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครูนี้ ผู้วิจัยจึงจะนำผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องของมารวบรวมเสนอเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยจะกล่าวถึงจุดมุ่งหมาย ลักษณะ เนื้อหาวิชา จำนวนหน่วยกิต การจัดปัจจัย ลักษณะการเรียนการสอน และการบริหารวิชาพื้นฐานทั่วไป ดังนี้

1. จุดมุ่งหมาย ในฐานะที่วิทยาลัยครูเป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง ดังนั้นการศึกษาในระดับนี้ควรจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้เพิ่มขึ้น และช่วยในการพัฒนาทักษะเบื้องต้นต่าง ๆ แก่ผู้เรียน ตลอดจนนำผู้เรียนไปสู่การมีเอกภาพทางความคิด มีความคิดรวบยอด มีหลักการและวิธีการค้นคว้าหาความรู้ รู้จักแหล่งความรู้ที่เป็นประโยชน์ มีวิจารณ์ญาณ มีปรัชญา มีเหตุผลในการตัดสินใจเรื่องราวและปัญหาต่าง ๆ¹ ซึ่งผู้เรียนสามารถที่จะนำสิ่งเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันของเขาได้ จากแนวคิดนี้ประกอบกับแนวคิดของวิชาพื้นฐานทั่วไปที่พอสรุปได้ว่า วิชาพื้นฐานทั่วไปเป็นการศึกษาที่จัดให้สำหรับทุกคนเพื่อให้มีพื้นฐานความรู้ที่กว้างไปจากวิชาชีพของตน ให้มีความคิดกว้างขวาง มีวิจารณ์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ มีคุณธรรม เข้าใจปัญหาสังคม มีความเสียสละ รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ดีและดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าในฐานะพลเมืองที่ดี² ซึ่งผลของการวิจัยที่พบก็มีความสอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าว จุดมุ่งหมายของวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครู จึงควรจะเป็นดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความคิดและสติปัญญากว้างขวางขึ้น
2. เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตประจำวัน

¹ Paul L. Dressel, The Undergraduate Curriculum in Higher Education (Washington, D.C. : The Center for Applied Research in Education, 1963), p. 70.

² ไรญู ผลสวัสดิ์, "พัฒนาการของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์," หน้า 8.

3. เพื่อให้รู้จักปรับตัวได้ดีในสังคม
4. เพื่อให้ผู้เรียนมีความคิดเห็นอย่างเสรี

แต่อย่างไรก็ตาม เกรสเสิน (Paul L. Dressel) ก็ได้ให้แนวคิดที่ว่า คุณภาพของการศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้นมิได้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของรายวิชาหรือหลักสูตรแต่เพียงอย่างเดียว แต่สิ่งที่มีความสำคัญมากก็คือ การสอนและคำแนะนำของอาจารย์ผู้สอน¹

2. ลักษณะเนื้อหาวิชา ลักษณะเนื้อหาของวิชาพื้นฐานทั่วไป ควรจะมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายบางพอสมควร จากผลของการวิจัย ลักษณะเนื้อหาในวิทยาลัยครูควรเป็นดังนี้

1. เป็นความรู้กว้าง ๆ ของสาขาวิชานั้น
2. เป็นเนื้อหาเบื้องต้นของสาขาวิชานั้น
3. มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวัน
4. มีความสัมพันธ์กับสาขาวิชาอื่น ๆ

3. จำนวนหน่วยกิตและรายวิชาพื้นฐานทั่วไป เนื่องจากได้มีผู้ทำการศึกษารวบรวมเกี่ยวกับจำนวนหน่วยกิตและรายวิชาพื้นฐานทั่วไปที่เหมาะสมไว้แล้ว ผู้วิจัยจึงมิได้นำมาวิจัยซ้ำ แต่จะนำมากล่าวถึงเพื่อประกอบความเข้าใจดังนี้

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู ได้ทำการวิเคราะห์และประเมินผลหลักสูตรการฝึกหัดครู 2519 ของสภาการฝึกหัดครู กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารในวิทยาลัยครู จากวิทยาลัยครู 12 แห่ง ผลการวิจัยในส่วนวิชาพื้นฐานทั่วไป พบว่า การจัดให้นักศึกษาในระดับปริญญาตรี เรียนวิชาพื้นฐานทั่วไป 14 หน่วยกิตนั้น เหมาะสมดีแล้ว และจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดให้เรียนในกลุ่มวิชาภาษา 2 หน่วยกิต กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ 4 หน่วยกิต กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์

¹ Paul L. Dressel, The Undergraduate Curriculum in Higher Education, p. 70.

4 หน่วยกิต และกลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย 4 หน่วยกิต ก็มีความเหมาะสมดีแล้ว และไม่
ควรกำหนดให้มีกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ในระดับปริญญา¹ นอกจากนี้หน่วยศึกษานิเทศก์
กรมการฝึกหัดครูยังได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับรายวิชาพื้นฐานทั่วไป ที่ควรกำหนดให้นักศึกษาในระดับ
ปริญญาต้องเรียนไว้ด้วย รายละเอียดมีอยู่ในรายงานการวิเคราะห์และการประเมินผลหลักสูตร
การฝึกหัดครู 2519 ของสภาการฝึกหัดครู

4. การจัดปัจจัย เนื่องจากการปัจจัยในการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไป เช่น
ห้องสมุด ห้องเรียน โสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนแล้วแต่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการ
เรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไป อันจะทำให้จุดมุ่งหมายของวิชาพื้นฐานทั่วไปบรรลุ วิธีที่จะทำ
ให้ปัจจัยในการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปได้รับการปรับปรุง คือ

1. ควรพยายามให้ผู้บริหารในวิทยาลัยครูได้เข้าใจและเห็นความสำคัญของ
วิชาพื้นฐานทั่วไป เพื่อให้ผู้บริหารเหล่านี้จะได้ให้การสนับสนุนในด้านการจัดปัจจัยในการเรียนการสอน
สอนวิชาพื้นฐานทั่วไปมากขึ้น ซึ่งอาจจะกระทำได้โดยการจัดสัมมนา หรือฝึกอบรมเรื่องวิชาพื้น
ฐานทั่วไปขึ้น

2. วิทยาลัยครูจะเสนอของบประมาณสำหรับการจัดปัจจัยในการเรียนการสอน
วิชาพื้นฐานทั่วไป จากกองการฝึกหัดครูเพิ่มมากขึ้น

3. ในกรณีที่กองการฝึกหัดครูไม่สามารถจัดงบประมาณให้เพียงพอ วิทยา
ลัยอาจเสนอให้มีการเก็บค่าหน่วยกิตของวิชาพื้นฐานทั่วไปเพิ่มมากขึ้น แล้วนำเงินส่วนหนึ่งมาจัดซื้อ
ปัจจัยต่าง ๆ ให้เพียงพอ

5. ลักษณะการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไป ควรจะเป็นดังนี้

¹ศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, รายงานการวิเคราะห์และการประเมินผล
หลักสูตรการฝึกหัดครู 2519 ของสภาการฝึกหัดครู, หน้า 40-41.

ก. คุณลักษณะของผู้สอน อาจารย์ผู้สอนวิชาพื้นฐานทั่วไปควรจะเข้าใจจุดมุ่งหมายและเนื้อหาของวิชาพื้นฐานทั่วไป มีทัศนคติที่ดี มีความสนใจ และควรจะมีประสบการณ์หรือความรู้เกี่ยวกับวิชาพื้นฐานทั่วไปบ้างพอสมควร ในด้านหน้าที่ ผู้สอนควรจะสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปเป็นหลัก มีการเตรียมการสอนเป็นอย่างดี และควรมีความมั่นใจในการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไป

ข. วิธีการเรียนการสอน เนื่องจากการศึกษาวิชาพื้นฐานทั่วไปมิใช่วิชาที่พิเศษ แต่เป็นวิชาที่บัณฑิตทุกคนต้องเรียนเพื่อเสริมความเป็นมนุษย์ให้สมบูรณ์ขึ้น การสร้างทัศนคติให้ผู้เรียนยอมรับและเห็นคุณค่า จึงเป็นสิ่งจำเป็น วิธีการสอนนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่เป้าหมาย เนื่องจากผู้เรียนวิชาพื้นฐานทั่วไปมักจะมีจำนวนมากเมื่ออยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มใหญ่ ผู้สอนอาจจะใช้วิธีการบรรยายเป็นหลัก แต่การบรรยายนั้นควรเป็นการบรรยายสลับกับการอภิปราย หรือการบรรยายโดยมีสื่อการสอนประกอบ นอกจากการสอนแบบบรรยายแล้ว ผู้สอนอาจใช้วิธีมอบหมายงานให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่มก็ได้แล้วเขียนรายงานมาส่งหรือออกมารายงานหน้าชั้น บางครั้งอาจจะมีการแบ่งเป็นกลุ่มย่อย เพื่อให้ผู้เรียนได้ถกเถียงอภิปรายร่วมประชุมวางแผนโครงการ หรือร่วมกันแก้ปัญหาบ้างก็ได้

ค. วิธีการวัดและประเมินผล การวัดและประเมินผลผู้เรียน ควรจะวัดทัศนคติ ความคิด และความรู้จักวิเคราะห์หรือการนำไปใช้ พฤติกรรม การแสดงออก เช่น การพูด การเขียน มากกว่าวัดความรู้ความจำ และควรมีการวัดผลความก้าวหน้าทางการเรียนของผู้เรียน และวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้วย

6. การบริหารวิชาพื้นฐานทั่วไป เนื่องจากการบริหารวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครู มีลักษณะเด่นชัดว่าเป็นการบริหารโดยภาควิชา ผู้วิจัยจึงมีใ้ค้นำเรื่องการบริหารวิชาพื้นฐานทั่วไป มาศึกษาวิจัยด้วย แต่อย่างไรก็ตาม เรื่องของการบริหารวิชาพื้นฐานทั่วไปก็เป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไป ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารวิชาพื้นฐานทั่วไป ดังนี้

การที่การบริหารวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครูเป็นการบริหารโดยภาควิชา ซึ่งอาจารย์ผู้สอนต้องมาจากภาควิชาและมักจะสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปเหมือนวิชาชีพนั้น นับเป็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งของการจัดวิชาพื้นฐานทั่วไป วิทยาลัยครูจึงควรจะเปลี่ยนจากการบริหารวิชาพื้นฐานทั่วไปโดยภาควิชา มาเป็นการบริหารโดยหน่วยงานอิสระ เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่องการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปโดยเฉพาะ เพราะผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับวิชาพื้นฐานทั่วไปจะเข้าใจจุดมุ่งหมาย แนวคิดพอที่จะจัดหลักสูตรการสอนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนโดยตรง หน่วยงานอิสระนี้ควรมีฐานะเทียบเท่าคณะวิชา และแบ่งออกเป็นฝ่ายจัดการเรียนการสอน ฝ่ายสอน และฝ่ายผลิตสื่อการสอน ระบบการบริหารใช้ระบบเกี่ยวกับคณะวิชาคือมีหัวหน้าหน่วย รองหัวหน้าหน่วย และหัวหน้าฝ่าย รองหัวหน้าฝ่าย และผู้ร่วมงาน มีงบประมาณเป็นของตนเอง บุคลากรในระยะแรก ๆ อาจจะขอยืมตัวบุคลากรจากคณะวิชาต่าง ๆ มาช่วย โดยมีข้อแม้ว่าคณะวิชาจะต้องยอมรับผลงานที่ไปปฏิบัติ และนำมาพิจารณาความดีความชอบด้วย ต่อมาก็อาจจะมีการเปิดรับสมัครบุคลากรเข้าสังกัดในหน่วยงานวิชาพื้นฐานทั่วไป เช่น เกี่ยวกับการรับสมัครอาจารย์เข้าสังกัดในคณะวิชาต่าง ๆ ในด้านการพิจารณาความดีความชอบ ผู้ที่สังกัดในหน่วยงานวิชาพื้นฐานทั่วไปควรมีสวัสดิและโอกาสเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการได้เท่า ๆ กับอาจารย์ในแต่ละคณะวิชา

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปได้รับผลดียิ่งขึ้น ควรกระทำดังนี้

1. ควรจัดให้มีการสัมมนาหรือฝึกอบรมแก่อาจารย์ผู้สอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครูทุกคน รวมทั้งผู้บริหารงานวิชาการ เพื่อให้มีความเข้าใจหลักสูตรของวิชาพื้นฐานทั่วไป ตลอดจนเทคนิควิธีสอนแบบต่าง ๆ ก่อนที่จะเริ่มการเรียนการสอน

2. ควรจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาตำราและเนื้อหาวิชาที่ใช้สอนในวิชาพื้นฐานทั่วไป โดยให้มีรายละเอียดมากพอสมควรที่อาจารย์ผู้สอนจะสามารถเข้าใจได้ชัดเจนและตรงกัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยเรื่องสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครูนี้ เป็นการศึกษาที่ค่อนข้างกว้าง ทำให้ได้ภาพรวม ๆ เท่านั้น การวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ต่อไปจึงน่าจะศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในกลุ่มวิชาต่าง ๆ โดยเฉพาะลงไป ซึ่งผลของการวิจัยอาจจะได้พบปัญหาที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละกลุ่มวิชา เพื่อที่จะได้หาทางแก้ไขและปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในวิทยาลัยครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย